

OBSAH

Úvodem:	Pivo je nejstarší kulturní nápoj lidstva	5
1. kapitola:	Zrození piva	6
	Už pračlověk chlastal jako zvíře	7
	Paleolit, mezolit a neolit - teorie o vzniku piva	10
2. kapitola:	Sumer a Mezopotámie	16
3. kapitola:	Pivní boom ve starém Egyptě	24
4. kapitola:	Pivo a Hebrejci	32
5. kapitola:	Evropský starověk	34
6. kapitola:	Řekové si piva nevážili	36
7. kapitola:	Starý Řím	38
8. kapitola:	Keltové - první milovníci piva v Evropě	40
9. kapitola:	Pivo na ostrově Pretanike	44
10. kapitola:	Jak Germáni k pivu přišli	46
11. kapitola:	Vikingové	52
12. kapitola:	Slované - o pivu našich předků	56
13. kapitola:	Ostatní Evropané	60
14. kapitola:	Kvašené nápoje na černém kontinentu	62
15. kapitola:	Kukuřičná Amerika	64
16. kapitola:	Inkové	68
17. kapitola:	Aztékové	72
18. kapitola:	Indiáni - spíš drogy než alkohol	74
19. kapitola:	Austrálie, Tichomoří, Asie	78
20. kapitola:	Počátky evropského středověku	80
21. kapitola:	Chmel	84
22. kapitola:	Středověké Rusko	88
23. kapitola:	Německo	90
24. kapitola:	Středověká Anglie	94
25. kapitola:	České a moravské země	96
26. kapitola:	Počátky slávy českého piva	98
27. kapitola:	První pivní technologie u nás	100
28. kapitola:	Vrchol a konec středověku - boj o pivní práva	104
29. kapitola:	Krčmy ve středověku	112
30. kapitola:	Pitelé a neřestné ženy „merhyně“	116
31. kapitola:	Zábava aneb čím se u piva bavili	118
32. kapitola:	Co se pilo	122
33. kapitola:	Města slavná pivem	124
	Plzeň ■ České ■ Budějovice ■ Rakovník	
	■ Český Brod a Kutná Hora ■ Litoměřice	
	■ Moravská piva	
Daně		134
Ceny okolo roku 1460 za krále Jiřího z Poděbrad		135
Středověké míry a váhy		136
Staročeské krčemné názvosloví		137
Použitá literatura a zdroje		140

ÚVODEM

Pivo je nejstarší kulturní nápoj lidstva. Je to nápoj, o kterém máme první písemné zmínky už od historicky nejstaršího známého národa Sumerů. Pivo, jak se také dále dočtete, je starší sourozenec chleba. Pivo je starší než lidská civilizace. Přesněji řečeno je o pár vteřin starší, neboť je to fenomén, který civilizaci pomáhal vytvořit a formuje ji dodnes. Pivo je starší než Bible. Naše vyprávění proto nemůžeme začít od Adama, ale musíme nahlédnout do časů daleko před ním.

Pivem se tu míní nápoj ze zkvašených obilovin. Nápoj, který měl s dnešními továrními pivy pramálo společného – s výjimkou deliria tremens a dopadu na obchod s oděvy nadměrných velikostí. Tento nápoj se od dnešních moderních piv velmi lišil vzhledem, chutí, konzistencí i způsobem výroby.

Pivo není tak opěvované jako například víno, ale historie jeho výroby je neskonale bohatší a košatější, protože na rozdíl od vína, které je v podstatě jen zkvašená ovocná šťáva, je výroba piva od počátku sofistikovanější a složitější.

Pivo ovšem bylo odjakživa nápoj všech – chudých i bohatých. Proto nikdy příliš netáhlo snoby a pseudointelektuály, kteří mají potřebu být nějak výjimeční. Pivo má pověst primitivního nápoje. Primitivní je ovšem pouze tenhle názor. Dobré pivo je nápoj aristokratický a ušlechtilý. Tisíce let si ho denně vychutnávali faraonové, císařové i císařovny, králové a královny, carové i prezidenti. Pily ho a pijí dámý z nejlepších kruhů (a rády).

Dnes přichází doba, kdy ušlechtilá piva znovu dobývají hodovní tabule. Dobré pivo není nápojem gurmánů – tedy žroutů, jak nedávno hlásala reklama jednoho českého velkopivovaru, ale vzdělaných a kultivovaných gourmetů – kulinářských znalců na celém světě.

Dej bůh štěstí!

Poznámka autora

Literárních pramenů ke starším dějinám piva je minimum – v podstatě jde o stále stejně zdroje, které se jen dokola recyklují. Asi největší kus práce v tomto oboru za sebou zanechal muzikant Josef Staněk v knize Blabolavený sládek a v předminulém století spisovatel Zbyněk Winter. Kupodívku profesionální věda historii piva dosud můj velkým obloukem. Nová fakta čas od času přináší objevy archeologů nebo historiků, ale je jich poskrovnu. Při psaní této knihy jsem si dovolil použít veškeré publikované údaje. Snažil jsem se k nim přistupovat kriticky a přinést i nové pohledy podpořené posledními výzkumy. Při psaní jsem si však uvědomil, že psát dějiny piva je úkol celoživotní. Berte tedy prosím toto vydání jako první, velmi nedokončený sumář informací, které se mohou stále upřesňovat a rozšiřovat.

V této knize není také přesně odlišen středověk a novověk. Některá data používám ještě ze 16. století. Tedy z doby, kdy oficiální učebnicový středověk už skončil. Ostatně tady se historici stejně nesbodují a navíc podle mého soudu končí gotická a středověká epocha v každé zemi v jiný čas. Pro německé pivovarnictví končí středověk někdy po přijetí a rozšíření zákona o čistotě piva Reinbatsgebotu v 15. stol. Ve vývoji českého pivovarnictví je podle mého důležité datum Svatováclavské smlouvy z roku 1517 a později reformátorské snahy Františka Ondřeje Pouparta, který prosazováním Reinbatsgebotu a moderními technologiemi u nás ukončil definitivně éru středověkého pivovarnictví v Českém království. Prosím proto, aby novověk v titulu knihu nebyl brán podle školních dat.